מהדורה למורה – עידן הנאורות

- מטרה: תרגול מושגים, ציר זמן, דמויות, סיבה ותוצאה וניתוח מקור ביחידה "עידן הנאורות".
- זמן מומלץ: 30 דקות
- מסלול: חנ״מ · חט״ב · תיכון
- הפעילות באתר: https://historia-et-hachadasha.sites.tab.bot/yechida-neorut.html

הנחיות להפעלה

- הדף מבוסס על תוכן עמוד היחידה באתר (מושגים, ציר זמן, דמויות, מקורות).
- לוודא: שנת פרסום 'מסה על הסובלנות' של וולטר – 1763
- לוודא: 'שתי מסות על הממשל' של לוק – 1689 (שנת ההדפסה; על השער 1690)
- בגרסה זו: פחות פריטים, בנק מילים, אותיות גדולות. אפשר להקריא כל שאלה בקול.
- אין צורך במגבלת זמן; מומלץ לעבוד חלק אחר חלק.

מפתח תשובות

בוחרים תשובה

#	תשובה
1	א – היכולת האנושית לחשוב, לשפוט ולהסיק מסקנות באופן הגיוני – בסיס הידע לפי הנאורות.

#	תשובה
2	א – זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.
3	ג – הרעיון שהשלטון נוצר מהסכמה בין בני האדם, ולכן הוא מחויב לטובת הציבור.

משלימים מילה

#	תשובה
1	ריבונות העם
2	הפרדת רשויות
3	סובלנות דתית
4	אבסולוטיזם נאור

מי עשה מה?

#	תשובה
1	ג – פילוסוף אנגלי; הזכויות הטבעיות וזכות העם להחליף שלטון
2	ד – הוגה צרפתי; 'רוח החוקים' ועקרון הפרדת הרשויות
3	א – סופר והוגה צרפתי; סובלנות דתית וחופש ביטוי
4	ב – הוגה; 'האמנה החברתית', ריבונות העם והרצון הכללי

נכון או לא נכון

#	תשובה
1	נכון
2	נכון
3	לא נכון – השנה הנכונה: 1751

#	תשובה
4	לא נכון – השנה הנכונה: 1762

מה קרה קודם?

#	תשובה
1	ניוטון מפרסם את ספרו על חוקי התנועה והכבידה
2	הכרך הראשון של 'האנציקלופדיה' בעריכת דידרו וד'אלמבר
3	וולטר מפרסם את 'מסה על הסובלנות'
4	ההכרזה על זכויות האדם והאזרח בצרפת

כותבים

#	תשובה
—	2–3 משפטים נכונים; שימוש במושג אחד לפחות.

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

עידן הנאורות – דף תרגול

היום נתרגל את הנושא "עידן הנאורות". קראו לאט, אפשר להיעזר בבנק המילים.

בנק מילים – אפשר להיעזר

סובלנות דתית | אבסולוטיזם נאור | הפרדת רשויות | ריבונות העם

חלק א' – בוחרים תשובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה פירוש המושג "תבונה (רציונליזם)"?

א. היכולת האנושית לחשוב, לשפוט ולהסיק מסקנות באופן הגיוני – בסיס הידע לפי הנאורות.

ב. נכונות לאפשר לבני דתות ואמונות שונות לחיות לפי דרכם בלי רדיפה.

ג. זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.

2. מה פירוש המושג "זכויות טבעיות"?

א. זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.

ב. מפעל ספרים צרפתי רב-כרכים שנועד לאסוף את הידע האנושי ולהפיצו.

ג. נכונות לאפשר לבני דתות ואמונות שונות לחיות לפי דרכם בלי רדיפה.

3. מה פירוש המושג "אמנה חברתית"?

א. תהליך שבו הדת מאבדת מהשפעתה על תחומי חיים כמו שלטון, מדע וחינוך.

ב. היכולת האנושית לחשוב, לשפוט ולהסיק מסקנות באופן הגיוני – בסיס הידע לפי הנאורות.

ג. הרעיון שהשלטון נוצר מהסכמה בין בני האדם, ולכן הוא מחויב לטובת הציבור.

חלק ב' – משלימים מילה

כתבו על הקו מילה מבנק המילים.

1. העיקרון שהסמכות העליונה במדינה שייכת לעם ולא למלך. ← ____

2. חלוקת השלטון לשלוש רשויות – מחוקקת, מבצעת ושופטת – המגבילות זו את זו. ← ____

3. נכונות לאפשר לבני דתות ואמונות שונות לחיות לפי דרכם בלי רדיפה. ← ____

4. שלטון יחיד של מלך שאימץ רעיונות מהנאורות וערך רפורמות, אך לא ויתר על כוחו. ← ____

חלק ג' – מי עשה מה?

התאימו בין הדמות לתיאור.

#		אות	
1	ג'ון לוק	____	א. סופר והוגה צרפתי; סובלנות דתית וחופש ביטוי
2	מונטסקייה	____	ב. הוגה; 'האמנה החברתית', ריבונות העם והרצון הכללי

#		אות	
3	וולטר	____	ג. פילוסוף אנגלי; הזכויות הטבעיות וזכות העם להחליף שלטון
4	ז'אן-ז'ק רוסו	____	ד. הוגה צרפתי; 'רוח החוקים' ועקרון הפרדת הרשויות

חלק ד' – נכון או לא נכון

סמנו ✓ במשבצת הנכונה.

#	משפט	נכון	לא נכון
1	הנאורות הייתה במאה ה-18 באירופה.	◯	◯
2	אנשי הנאורות האמינו בשכל של האדם.	◯	◯
3	בשנת 1763: הכרך הראשון של 'האנציקלופדיה' בעריכת דידרו וד'אלמבר.	◯	◯
4	בשנת 1784: רוסו מפרסם את 'האמנה החברתית'.	◯	◯

חלק ה' – מה קרה קודם?

מספרו 1, 2, 3, 4 לפי הסדר.

מספר	שלב
____	הכרך הראשון של 'האנציקלופדיה' בעריכת דידרו וד'אלמבר
____	ההכרזה על זכויות האדם והאזרח בצרפת

מספר	שלב
____	ניוטון מפרסם את ספרו על חוקי התנועה והכבידה
____	וולטר מפרסם את 'מסה על הסובלנות'

חלק ו' – כותבים

מה למדתם על "עידן הנאורות"? כתבו 2–3 משפטים.

- אפשר להתחיל כך: "למדתי ש..."
- השתמשו במילה אחת מבנק המילים.

כרטיס יציאה

מילה חדשה שלמדתי:

דבר אחד שזכרתי מהיחידה:

איך הרגשתי? 😀 🙂 😐